

- Перегорнута класна кімната. Ця модель навчання сама по собі не є технологією, але є певним способом викладання. Замість того, щоб витратити час на заняття, читаючи лекції, вони надаються студентам у відеоформаті для перегляду вдома (або в навчальній залі). Потім, протягом занять, відводиться час на обговорення завдань, поданих до лекції.
- Snagit, Jing, Camtasia. Ці програми для відеозапису і зйомки екрана полегшують створення навчальних матеріалів для розміщення в Інтернеті. TechSmith пропонує безліч різних продуктів, починаючи від безкоштовного захоплення екрана до відео професійної якості [5].
- Glogster EDU. Цей додаток можна використовувати для створення звітів або творчого показу своїх досліджень. Glogster дозволяє студентам зберігати колажі зображень, текст, відео і користувацьку графіку, щоб створити візуально привабливу презентацію для свого останнього проекту.
- Викладачі можуть створювати також проекти, які вони планують реалізувати зі своїми студентами. На платформі Kickstarter можна одержати фінансову підтримку такого проекту.

Оскільки навчання – це ознайомлення студентів медичних закладів із цілим світом понять, про які вони ще не знали, сучасна інформаційна технологія – це допоміжний засіб у реалізації навчальних цілей і програм.

Є чимало причин, чому технологія стала основним аспектом навчання. Аби студенти могли вижити в умовах жорсткої конкуренції, вони мають розуміти технології. Нині технології постійно супроводжують молодих людей поза аудиторією. Бути інтерактивними – прекрасно, а навчання на основі технологій – це частина сучасного життя.

Звісно, технологія може допомогти викладачам працювати краще, однак не може замінити їх повністю. Оскільки школи і вищі навчальні заклади продовжують застосовувати все більшу кількість технологічних рішень та інструментів розробки програмного забезпечення, важливо враховувати нові тенденції в освіті й те, як навчаються студенти. Як і інші галузі сучасного суспільства, освітню сферу в галузі медицини слід оновлювати новітніми технологіями для задоволення потреб усіх суб'єктів навчального процесу.

Список використаної літератури

1. Barber M. An Avalanche is Coming: Higher education and the revolution ahead / M. Barber, K. Donnelly, S. Rizvi. // London: Institute for Public Policy Research. – 2015. – P. 59-68.
2. Olenets S.Yu. Using the google classroom application in project education / S.Yu. Olenets // News of Science and Education. – Sheffield, 2018. – NR4(60). – S. 51 - 55.
3. David L. S. Toward a post-modern agenda in instructional technology / Solomon David L. // Educational Technology Research and Development. – 2000. – №48. – P. 5-20.
4. Canlong W. Modern Education Technology and the Transformation of Teacher Role / W. Canlong, Z. Shuying // Instrumentation, Measurement, Circuits and Systems. Springer, Berlin, Heidelberg. – 2012. – P. 185-190.
5. Оленець С.Ю. Огляд програмних додатків для створення анімованих навчальних відео-презентацій / С.Ю. Оленець // Матеріали Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції «Ресурсно-орієнтоване навчання в 3D: доступність, діалог, динаміка» (м. Полтава, 20-24 лютого 2017 року). – Полтава: АКУП ПДАА, 2017. – С. 69-72.
6. 15 Examples Of New Technology In Education [Електронний ресурс] // TeachThought. – 2019. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.teachthought.com/technology/15-examples-of-new-technology/>.

СУЧАСНА ЛІТЕРАТУРА – МЕТОДИЧНА ОСНОВА ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ МАГІСТЕРСЬКОГО РІВНЯ НАВЧАННЯ

Островська Г.Ю., Колот Е.Г., Петрова Т.А., Хміль Д.О.

Українська медична стоматологічна академія

Важливий напрям підготовки студентів магістерського рівня навчання – це вдосконалення і впровадження в освітній процес навчальної літератури, що є запорукою методичної основи якісної освіти вищої школи.

Ключові слова: вища медична освіта, сучасна література, фармакологія, клінічна фармакологія.

An important area of preparation for students of the master's level of training is the improvement and introduction into the educational process of studying literature, which is the key to the methodological basis of quality of education of higher school.

Keywords: higher medical education, modern literature, pharmacology, clinical pharmacology.

Забезпечення високої якості підготовки фахівців і розробка уніфікованих критеріїв і методології навчального процесу – важливе завдання вітчизняної вищої освіти в цілому. Всесвітня організація охорони здоров'я визначила сучасного висококваліфікованого лікаря як особу, яка надає допомогу, приймає рішення, спілкується, керує і враховує інтереси й потреби суспільства [4]. Головною умовою підготовки такого спеціаліста є відновлення високих професійних і морально-етичних якостей, авторитету медиків у суспільстві й українського лікаря зокрема. Це передбачає реалізацію концепції розвитку медичної освіти в Україні, яка охоплює системні питання ступеневої підготовки медичних працівників від молодшого спеціаліста до магістра і подальшого безперервного професійного розвитку [1].

Одним із принципів якісного освітнього процесу є використання і новітніх інноваційних технологій, і традиційних методик на всіх етапах опанування студентами фундаментальних і клінічних дисциплін [1; 5; 6].

Процес навчання – це системний метод створення і застосування низки технологій – технічних, педагогічних, інформаційних й організаційних, метою яких є підвищення якості викладання дисципліни [4]. Упровадження в педагогічний процес медичних ЗВО кредитно-модульної системи спрямоване на інтенсифікацію навчання – розкриття творчого потенціалу студентів, підвищення якості засвоєння матеріалу, оволодіння новітньою сучасною інформацією й інтегрування знань з іншими предметами [2; 7].

Максимальна спрямованість фармакології та клінічної фармакології на оволодіння знаннями про сучасні лі-

карські засоби і формування навичок раціональної фармакотерапії в медичній практиці в цілому зробила предмет зв'язуючою ланкою серед інших клінічних дисциплін. Знання їх вкрай важливі у створенні кваліфікації майбутнього лікаря-фахівця, його професійних вмінь і навичок, які у подальшому зможуть бути високо оцінені [2].

Сучасні технології навчання з предметів «Фармакологія» і «Клінічна фармакологія» забезпечуються і теоретичною підготовкою, і навчально-матеріальною базою, яка постійно вдосконалюється. Викладачі кафедри приділяють постійну увагу пошуку нових форм і методів викладання, які б оптимізували процес навчання студентів. Регулярна робота проводиться щодо створення підручників, навчальних посібників, відеофільмів з актуальних питань фармакології, упровадження в навчальний процес інформаційних матеріалів щодо нових лікарських засобів, координації й інтеграції викладання дисциплін [3; 5; 6].

Отже, метою вдосконалення підготовки фахівців, зокрема студентів магістерського рівня навчання, є забезпечення педагогічного процесу базисною літературою. Викладачі кафедри експериментальної та клінічної фармакології з клінічною імунологією та алергологією Української медичної стоматологічної академії активно працюють над підготовкою, виданням і перевиданням підручників, посібників, методичних рекомендацій українською, російською й англійською мовами для вивчення дисциплін «Фармакологія», «Клінічна фармакологія» тощо. За останні п'ять років науково-методична база кафедри поповнилася такими виданнями:

- Експериментальне вивчення нових антидепресивних засобів: методичні рекомендації / Бобирьов В.М., Мамчур В.Й., Луценко Р.В. та ін. – К., 2014. – 40 с.
- Фармакологія: підручник для студ. стомат. ф-тів вищих мед. навч. закладів (2-е видання) / Чекман І.С., Бобирьов В.М., Кресюн В.И. та ін. – Вінниця: Нова книга, 2014. – 432 с.
- Фармакотерапия в стоматологии: учебное пособие: перевод с укр. / В.Н. Бобырев, Т.А. Петрова, Г.Ю. Островская, Н.Н. Рябушко. – Винница: Нова Книга, 2016. – 392 с.
- Фармакологія: практикум / В.М. Бобирьов, О.М. Важнича, Т.О. Дев'яткіна та ін. – Вінниця: Нова Книга, 2017. – 352 с.
- Фармакологія в кросвордах: навчальний посібник / В.М. Бобирьов, Е.Г. Колот, С.Ю. Чечотіна, Т.О. Дев'яткіна. – Полтава, 2018. – 150 с.
- Клінічна фармакологія невідкладних станів у практиці стоматолога: навчальний посібник / О.М. Біловол, Л.Р. Боброннікова, І.І. Валюк та ін.; за ред. О.М. Біловола. – К.: ВСВ «Медицина», 2018. – 296 с.
- Pharmacology : textbook / V. Bobyrov, T. Devyatkina, O. Vazhnicha, V. Khristyuk. – 3rd ed., updated. – Vinnitsia : Nova Knyha, 2018. – 552p.: il.
- Bobyrov V.M. Bases of Bioethics and Biosafety: study guide for stud.of higher med.est / V.M. Bobyrov, O.M. Vazhnicha, T.O. Devyatkina. – 2nd ed., stereotype. – Vinnitsia: Nova Knyha, 2019. – 248 p.
- Колот Е.Г. Лікарські засоби, що впливають на нервову та серцево-судинну системи: навчально-методичний посібник / Е.Г. Колот, Н.М. Дев'яткіна, Т.О. Дев'яткіна. – Полтава, 2019. – 155 с.

У методології роботи студентів із навчальною літературою викладачами кафедри пропонуються різні варіанти для інтенсивного, якісного й ефективного засвоєння матеріалу з дисциплін, які вивчаються на базі кафедри:

- цитатне конспектування;
- складання тематичного тезауруса до кожної теми, модуля, включаючи електронне енциклопедування, наприклад: невролептики, антипсихотики, дофамінблокатори, шизофренія, психози, нарколепсія, паркінсонізм тощо;
- у цитатниках на кожний лікарський засіб – кольорове виділення ключових слів;
- ілюстрування схемами, малюнками текстових файлів;
- застосування прийому синквейну;
- складання кластерів як різновиду алгоритму з центральним ключовим об'єктом (лікарський засіб, нозологічна хвороба, синдром) з окремими тем практичних занять;
- для наочності підготовки студентів і виділення причинно-наслідкових зв'язків у навчальних матеріалах пропонується метод «Фішбоун» (Ішикави Каору), де графічне зображення інформації коротко і лаконічно продемонструє всі елементи необхідної інформації;
- виконання кросвордів із теми заняття.

Така різноманітність методологічного підходу в процесі навчання студентів 2-6 курсів медичного і стоматологічного факультетів дає істотні результати у високих рейтингах кафедри щодо результатів складання ліцензійних тестів «Крок-1», «Крок-2» та IFOM/Lheubq ljlfnjr drk.xf.

Отже, активне впровадження в навчальний процес інформаційно-комунікативних технологій у поєднанні з традиційними формами навчання закладає основу постійної самоосвіти й самовдосконалення і студентів, і викладачів.

Список використаної літератури

1. Бобирьов В.М. Сучасні технології навчання на курсі клінічної фармакології та клінічної імунології з алергологією на стоматологічному факультеті / В.М. Бобирьов, Т.А. Петрова, Г.Ю. Островська [та ін.] // Матеріали навчально-наукової конференції з міжнародною участю: Сучасні технології управління навчальним процесом у вищих медичних навчальних закладах. – Полтава, 2014. – С. 24-25.
2. Методи контролю знань студентів з курсу «Клінічна фармакологія» / В.М. Бобирьов, Т.О. Дев'яткіна, Г.Ю. Островська [та ін.] // Актуальні питання контролю якості освіти у вищих медичних навчальних закладах : матеріали наук.-практ. конф. з міжнар. участю; 22 березня 2018 р., м. Полтава. – Полтава, 2018. – С. 29-30.
3. Організація самостійної роботи студентів стоматологічного факультету 3 курсу «Клінічна фармакологія» / В.М. Бобирьов, Г.Ю. Островська, Т.А. Петрова [та ін.] // Матеріали навчально-наукової конференції з міжнар. участю : Інноваційні технології в організації самостійної роботи студентів медичних освітніх закладів; [23 березня 2017 р., м. Полтава]. – Полтава, 2017. – С. 19-20.
4. Організація навчального процесу з курсу клінічної фармакології та клінічної імунології / Г.Ю. Островська, А.А. Капустянська, Н.В. Моїсєєва // Актуальні проблеми сучасної вищої медичної освіти в Україні: матеріали навч.-наук. конф., 21 березня 2019 р., м. Полтава. – Полтава, 2019. – С. 159-160.

- Бойко О. Метод "Фишбоун" (Рыбий скелет): что это такое, формы работы на уроке и примеры [Электронный ресурс] / О. Бойко. – <http://pedsovet.su/metodika/priemy/5714>
- Написание синквейнов и работа с ними [Электронный ресурс] / Кафедра медицинской биологии и генетики КГМУ // Элементы инновационных технологий. – КГМУ : МедБио. – Режим доступа : <http://medbio-kgmu.ru/cgi-bin/go.pl?i=606>
- Наделяев І. М. Синквейн, як своєрідне резюме навчального заняття [Електронний ресурс] / І. М. Наделяев, О. А. Глухов // SWorld – perspective innovations in science, education, production and transport, 15-27 December 2015. – Режим доступу : <https://www.sworld.com.ua/konfer41/230.pdf>

КОМПЕТЕНТНІСНІ ТРЕНДИ СУЧАСНОЇ ВИЩОЇ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ

**Панасенко С. І., Челішвілі А. Л., Безручко М. В., Осіпов О. С., Драбовський В. С.,
Рибалка Я. В., Кербаж Н. Р.**

Українська медична стоматологічна академія

Стаття присвячена педагогічним проблемам впливу на інтелект студентів, що розглядається як особистісна особливість людини в процесі переходу від кваліфікаційного до компетентнісного підходу в професійній медичній освіті України.

Ключові слова: вища медична освіта, компетентність, кваліфікація, інтелект.

The article is devoted of the understanding of how teaching problems influence on the students' intelligence. The students' intelligence we considered as a personality feature in the process of transition from qualification to competence approach in professional medical education of Ukraine.

Keywords: higher medical education, competence, work, intelligence.

Процеси реформування і модернізації системи вищої освіти в Україні в останнє десятиліття набули перманентного характеру. Незважаючи на закладені в них позитивні складові, все ж таки, через свою нестабільність, а інколи і непослідовність, негативно впливають на поточні показники якості вищої медичної освіти (ВМО). Подібні тенденції можна спостерігати як у системі ВМО в цілому, так і при викладанні хірургічних дисциплін зокрема.

У таких умовах виробнична діяльність педагогів ВМО набуває достатньо особливого й унікального характеру і полягає в необхідності не лише бути першокласним фахівцем у межах своєї спеціальності, а і компетентним у суміжних фахах. Хірург, залучений до викладання в системі ВМО, має бути кваліфікованим педагогом і вихователем. Окремим пунктом розглядаються вимоги щодо наукової продуктивності викладачів ВМО. Хірурги-педагоги несуть велике фізичне і психоемоційне навантаження в практичній роботі, особливо під час ургентних добових чергувань. Сучасні концепції й моделі, що лежать в основі процесів реформування, пред'являють надвисокі вимоги до якості праці викладачів ВМО, адже саме від неї прямо залежить якість підготовки фахівців у вищій медичній школі [3; 4].

Один із найбільш значимих трендів сучасної ВМО України характеризується переходом від кваліфікаційного підходу в професійній медичній освіті до компетентнісного.

Поняття „компетентність” відображає складний багатогаспектний феномен і застосовується для опису певної кількості різних когнітивних, психомоторних, емоційних, вольових та інших явищ, властивих людині в межах різних концепцій компетентності. Професійна компетентність лікаря визначається як здатність фахівця від моменту початку своєї професійної діяльності успішно (на рівні певного стандарту) відповідати суспільним вимогам медичної професії шляхом ефективного і належного виконання завдань лікарської діяльності та демонструвати належні особисті якості, мобілізуючи для цього релевантні знання, уміння, навички, емоції, спираючись на свою внутрішню мотивацію, ставлення, моральні й етичні цінності та досвід, усвідомлюючи обмеження своїх знань і вмінь та акумулюючи інші ресурси для їхньої компенсації [1].

Кваліфікація – це ступінь готовності до якогось виду праці, рівень підготовленості. Вона охоплює зміст і рівень вищої освіти, післядипломну освіту, професійний досвід і досягнення, знання, уміння, навички. Отже, кваліфікований фахівець має знати-вміти-робити. Тоді як компетенція – це модель або зразок успішної роботи. Подібна сублімація чітко визначає основну мету реформування ВМО та місце і нову роль педагога в ній. Сучасна ВМО має учня-студента трансформувати в лікаря-професіонала. Лікар-професіонал не лише знає-вміє-робить, тобто відповідає своїми знаннями, професійними вміннями, навичками, інтелектуальними й особистісними характеристиками вимогам професії, а і володіє здібностями застосовувати типові лікувальні технології в нетипових умовах [2]. Подібна метафороза особистості студента в лікаря, особливо хірургічних спеціальностей, можлива лише за умови безпосередньої участі в ній педагога, адже заочна медична освіта – це нонсенс. Компетенція є нероздільною сукупністю двох об'єктів – особистості лікаря і технології успішної роботи. Педагог ВМО лише опосередковано може впливати на технології успішної роботи, а от особистість лікаря і є основним об'єктом впливу для педагога в процесі формування професійних компетентностей. Саме особистість студента медика і пов'язані з нею професійно важливі якості надалі визначають успішність виробничої діяльності. Такими якостями слід вважати здоров'я, психологічні здібності, інтерес до професії та спеціальні знання і кваліфікацію [3; 7].

Педагогам ВМО слід орієнтуватися в здібностях студентів, від яких у майбутньому залежить успішність будь-якої діяльності лікаря. Сучасна ВМО має розвивати в студентів здібності до навчання і пізнавальної діяльності (когнітивні), здібності до спілкування (комунікативні), здібності до саморегуляції й управління своїм станом і поведінкою (адаптивні).

Перша категорія здібностей становить собою інтелект, друга і третя - основні складові особистості.

Інтелект і особистісні особливості людини – це її стійкі характеристики, від яких залежить успішність будь-якого виду професійної діяльності. Мотивація нестабільна: інтерес і позитивне ставлення можуть формуватися в процесі професійної діяльності, з іншого боку, людина може цей інтерес втрачати. Загальновідомо, що саме не-